

Recenzja

w postępowaniu, w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o kulturze fizycznej, wszczętym na wniosek dr Wiesława Błacha, prowadzonym przez Radę Kolegium Naukowego Akademii Wychowania Fizycznego im. Polskich Olimpijczyków we Wrocławiu.

Ocena dorobku naukowego oraz osiągnięć naukowych dr Wiesława Błacha dokonana została na podstawie pisma Rady Kolegium Naukowego Akademii Wychowania Fizycznego Wrocławiu z dnia 17 sierpnia 2023 roku (Uchwała nr 69/2023 z dnia 13 lipca 2023 roku), powołującego mnie do składu komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr Wiesławowi Błachowi na podstawie art. 221 ust. 5 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz.U. z 2023 r. 742) oraz § 30 ust. 3 pkt. 2 i 3 Statutu Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu.

1. Podstawa formalna recenzji – otrzymane dokumenty.

Podstawę niniejszej recenzji stanowi zbiór dokumentów sporządzonych w formie elektronicznej i przekazanych recenzentowi. Zbiór ten zawiera następujące dokumenty:

- a) Wniosek o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego
- b) Załącznik 1. – dane wnioskodawcy
- c) Załącznik 2. – kopia dyplomu doktorskiego
- d) Załącznik 3. – Autoreferat
- e) Załącznik 4. - Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny
- f) Załącznik 5. – informacje naukometryczne z Biblioteki AWF we Wrocławiu wraz ze spisem wszystkich publikacji
- g) Załącznik 6. – cykl pięciu publikacji stanowiących osiągnięcie naukowe wraz z oświadczeniami współautorów

h) Załącznik 7. – kopie dokumentów prezentowanych w Autoreferacie.

Zdaniem recenzenta dokumentacja opracowana jest starannie, zgodnie z wymogami ustawowymi i wytycznymi Rady Doskonałości Naukowej i nie zawiera uchybień formalnych.

2. Charakterystyka Habilitanta

Dr Wiesław Błach podaje Akademię Wychowania Fizycznego im Polskich Olimpijczyków we Wrocławiu, jako miejsce swojej pracy.

Studia wyższe ukończył w roku 1898 zdobywając w Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu tytuł magistra w oparciu o pracę: „Tendencje rozwojowe judo w świetle rezultatów walk w igrzyskach olimpijskich w Seulu 1988.”

Stopień doktora Nauk o Kulturze Fizycznej uzyskał również w Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu w roku 2001, a promotorem pracy: „Biomechaniczna analiza stabilności pionowej pozycji ciała zawodników judo” był Prof. dr hab. Marian Golema.

Oprócz podstawowego nurtu, Habilitant ukończył też inne formy kształcenia.

Najważniejsze z nich, to:

- a) 2001 -Trener klasy mistrzowskiej w judo - Centralny Ośrodek Sportu- Warszawa (Dyplom wydany przez Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Sportu)
- b) 2004 -Studia Podyplomowe: „Marketing i zarządzanie”-Akademia Ekonomiczna, Wrocław
- c) 2005 -Studia Podyplomowe: „Filologia rosyjska- język biznesu”-Uniwersytet Wrocławski
- d) 2011 - Trener I klasy Taekwondo WTF- Akademia Wychowania Fizycznego, Poznań, (Dyplom wydany przez Ministra Sportu i Turystyki)
- e) 2011 - Instruktor rekreacji ruchowej; specjalność „Samoobrona”- Akademia Wychowania Fizycznego -Wrocław (Legitymacja wydana przez Ministra Sportu i Turystyki).
- f) 2019 -Trener klasy mistrzowskiej w jujitsu- Polska Federacja Sportu Powszechnego, Kraków.

- g) 2020 -Studia Podyplomowe: Master of Business Administration- Collegium Humanum- Szkoła Główna Menedżerska, Warszawa.

Należy zaznaczyć, że Habilitant rozwijał swoją karierę **wielotorowo**. W młodości uprawiał sport – judo, na najwyższym, światowym poziomie. Był medalistą Mistrzostw Świata, Mistrzem Europy, dziewięciokrotnym Mistrzem Polski. Jest Olimpijczykiem z lat 1988 (Seul) i 1992 (Barcelona). Jest to o tyle istotne, że po zakończeniu kariery sportowej rozpoczął karierę trenerską (od stopnia trenera klubu AZS-AWF Wrocław do trenera Kadry Narodowej i Olimpijskiej), a następnie karierę działacza sportowego do szczebla lokalnego, aż do pełnienia funkcji we władzach międzynarodowych organizacji sportu, jakim jest Judo.

W tym miejscu warto dodać, że istnieje **ścisły związek** pomiędzy karierą sportową (zawodniczą, czy trenerską) dr Wiesława Błacha z jego działalnością naukową gdyż zdecydowana większość Jego dorobku naukowego dotyczy problemów dyscypliny sportu, jaką jest Judo.

3. Analiza bibliometryczna i ocena dorobku naukowego

Jak wspomniano powyżej dr Wiesław Błach posiada stopień doktora Nauk o Kulturze Fizycznej uzyskany w roku 2001. Dorobek naukowy Habilitanta należy analizować zatem w dwóch przedziałach czasowych:

- a) Przed uzyskaniem stopnia doktora – 3 publikacje punktowane, o łącznej sumie punktów **MNiSW = 11,5 i łącznym IF=1,428**
- b) Po uzyskaniu stopnia doktora – **81 prac, o łącznej sumie pkt MNiSW = 3417 i sumarycznym IF= 92,739** Ponadto Habilitant jest autorem **1 monografii** (z roku 2005, wydanej w Moskwie i ocenionej wówczas na 18 pkt MNiSW) oraz autorem rozdziałów w **4 monografiach** z lat 2003-2005 za który wówczas przyznano Mu łącznie 30 pkt MNiSW

Podsumowując; Habilitant uzyskał łącznie za **89 prac 371,5 pkt** (w „starej” punktacji do roku 2019) i **3105 pkt** („nowej” punktacji po roku 2019), a całkowita wartość wskaźnika **IF wynosi 94,168**

Ważnym wskaźnikiem oceniającym jakość dorobku naukowego są cytowania. Zgodnie z dostarczoną dokumentacją wg Author Search liczba **cytowań** wynosi (bez autocytowań) **160**, a wg Cited Reference Search liczba **cytowań** bez autocytowań wynosi **267**.

Index Hirsha wynosi odpowiednio **6 i 7**.

Powyższe liczby należy ocenić pozytywnie. Dorobek dr Błacha, szczególnie po doktoracie, co jest istotne w przewodzie habilitacyjnym, należy uznać **za znaczący i wystarczający do ubiegania się o wyższy stopień naukowy**. Trzeba też zaznaczyć, że dorobek Habilitanta jest bardzo **zwarty tematycznie**. Sam Autor podzielił swój dorobek na 4 grupy tematyczne (w tym zestawieniu uwzględniono najważniejsze, zdaniem Habilitanta, prace nie wchodzące w zakres tzw „osiągnięcia naukowego”):

- a) Holistyczne ujęcie zagadnienia kontuzji, urazu i jego pochodnych w sportach walki oraz w innych dyscyplinach sportowych - rozwinięcie treści zawartych w cyklu monotematycznym (8 prac)
- b) Monitorowanie i ocena działalności startowej w judo i innych sportach walki. (5 prac)
- c) Morfologiczne i funkcjonalne uwarunkowania rezultatów w sportach walki. (5 prac)
- d) Monitorowanie i ocena obciążeń wysiłkowych w sportach walki różnymi metodami. (5 prac)

Wskazany wyżej dorobek naukowy pokazuje wyraźnie, jak wielki był związek działalności naukowej dr Błacha z Jego działalnością sportową. **Uznaję ten związek za niezwykle cenny**, gdyż łączenie nauki z działalnością praktyczną nie jest czymś codziennym. W tym przypadku zauważamy Habilitanta, jako człowieka, który nie tylko w sporcie uzyskał wybitne wyniki, ale też Jego dorobek naukowy jest poważny. Aby uzupełnić informacje dotyczące dorobku naukowego należy dodać, że Habilitant:

- a) Odbił 9 zagranicznych stażów naukowych w takich krajach, jak – Rosja, Japonia, Belgia, Białoruś i Słowacja
- b) Opublikował w sumie 15 prac z międzynarodowym składzie autorskim
- c) Był uczestnikiem 1 projektu naukowego
- d) Wykonał 7 recenzji do czasopism naukowych
- e) W latach 2008-2018 był redaktorem naczelnym Journal of Combat Sports and Martial Arts

- f) Był (lub jest nadal) członkiem zespołów redakcyjnych w 4 czasopismach naukowych o zasięgu międzynarodowym
- g) Jest członkiem towarzystw naukowych: International Association of Sport Kinetics, Stowarzyszenie Naukowe Idōkan Polska (SIP), International Association of Judo Researchers, International Society of Global Health
- h) Uczestniczył (w większości czynnie) w 12 Konferencjach Naukowych przed doktoratem oraz w 27 po doktoracie
- i) Był członkiem komitetów organizacyjnych i naukowych 4 konferencji

Ważny jest też dorobek habilitanta w zakresie jego działalności dydaktycznej:

- a) Jest autorem programów przedmiotów w AWF we Wrocławiu
- b) Prowadził wykłady w sumie na 24 konferencjach i kursach szkoleniowych dla trenerów
- c) Jest autorem 5 publikacji o charakterze dydaktycznym
- d) Był promotorem 36 prac magisterskich i 33 prac licencjackich
- e) Był organizatorem 10 dużych imprez sportowych w Judo

Pozostałe inne osiągnięcia, liczne nagrody i odznaczenia są udokumentowane w Autoreferacie.

Dorobek naukowy, dydaktyczny oraz organizacyjny Habilitanta należy ocenić **pozytywnie**. Po raz kolejny należy podkreślić wyjątkową spójność tego dorobku. Można powiedzieć, że całe życie zawodowe udokumentowane w Autoreferacie i załącznikach, związane jest bezpośrednio, albo pośrednio z jedną dyscypliną sportu, jaką jest Judo. Dr Wiesław Błach stał się, dzięki swoim osiągnięciom, międzynarodowym autorytetem w tej dyscyplinie sportu. **Zdaniem recenzenta całokształt tego dorobku kwalifikuje Habilitanta do ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego.**

4. Ocena osiągnięcia naukowego na stopień naukowy doktora habilitowanego o którym jest mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Pan dr Wiesław Błach, jako **osiągnięcie naukowe** wskazał: **jednotematyczny cykl pięciu oryginalnych prac naukowych** opublikowanych po uzyskaniu tytułu doktora nauk o

kulturze fizycznej zatytułowany: **Identyfikacja, czynniki ryzyka i mechanizmy urazów w świetle działalności startowej w judo.**

Lista tych publikacji zawarta jest w autoreferacie i nie ma potrzeby kopiowania jej w recenzji. Prace te zostały opublikowane w latach 2021 – 2023. Bibliometryczne podsumowanie monotematycznego cyklu pięciu prac naukowych, to: **IF=12,303; MEiN=520 pkt** . Tylko jedna praca (**o wartości 70 pkt MEiN**) nie posiada wskaźnika IF

Autor stwierdza, że we wszystkich wymienionych pracach Jego udział jako pierwszego autora jest wiodący na każdym etapie ich przygotowania: koncepcji badań i ich realizacji, analizy i interpretacji wyników badań oraz opracowania pod względem merytorycznym i edytorskim. Udział własny oraz indywidualny wkład każdego współautora w przygotowaniu poszczególnych prac przedstawiony został w załącznikach.

W tym miejscu konieczna jest uwaga recenzenta: udział współautorów pokazany został w ten sposób, że zaznaczyli oni w odpowiednim formularzu w jakich etapach publikacji mieli swój udział. Praktykuje się podawanie procentowego udziału każdego z autorów w powstaniu publikacji. W tym przypadku takie informacje nie zostały podane. Recenzent nie kwestionuje oczywiście udziału Habilitanta w powstaniu „osiągnięcia naukowego”, ponieważ współautorzy swój udział (najczęściej ograniczony do jednego elementu, jak zbieranie danych, czy obliczenia statystyczne, czy zbieranie piśmiennictwa) poświadczyli odrębnymi podpisami. **Zatem pod względem formalnym autorstwo „osiągnięcia naukowego” należy przypisać bez zastrzeżeń Habilitantowi.**

Opublikowanie cyklu, nawet jednotematycznych, prac nie spełnia jeszcze wymogów do uznania ich jako oryginalne osiągnięcie naukowe,

W tym celu Dr Wiesław Błach stworzył w swoim autoreferacie coś na kształt artykułu będącego **w istocie metaanalizą wyróżnionego cyklu pięciu swoich oryginalnych prac naukowych.** Zgodnie z tą metodą uogólnił dane zawarte w publikacjach.

Podzielił swój tekst wg następującego spisu treści:

- I. Wprowadzenie: Aktualny stan wiedzy na temat badań dotyczących urazów w sportach walki oraz ich przyczyn i częstości występowania na przykładzie judo.
- II. Uzasadnienie podjętych badań i omówienie wyników.
- III. Wnioski końcowe

IV. Praktyczne implikacje

V. Piśmiennictwo

W obszernym wstępie uzasadnił (z wykorzystaniem piśmiennictwa) prowadzenie badań nad identyfikacją czynników ryzyka wystąpienia kontuzji u sportowców (judoków). Zapobieganie wszelkim urazom jest bowiem niezbędnym warunkiem sukcesu sportowego.

Następnie sformułował 5 celów szczegółowych swoich badań, którymi są:

- Ocena ilościowa i jakościowa oraz lokalizacja występowania urazów u kobiet i mężczyzn
- Charakterystyka częstotliwości i rodzajów urazów w poszczególnych kategoriach wagowych
- Identyfikacja urazów w różnych kategoriach wiekowych
- Porównanie częstości i rodzajów urazów w występujących podczas mistrzostw świata i mistrzostw Europy w różnych kategoriach wiekowych.
- Charakterystyka mechanizmów urazów w judo.

Na kolejnych stronach bardzo dokładnie autor opisał, **które cele, w których z pięciu publikacji zostały zrealizowane. Ta część autoreferatu została wysoko oceniona przez recenzenta.** Dokonane to zostało bardzo precyzyjnie i jednoznacznie. Z przeprowadzonych analiz Autor wyciągnął 14 szczegółowych wniosków. Nie sposób omawiać ich wszystkich w recenzji, ale kilka jest niezwykle interesujących dla recenzenta, który również w przeszłości przez 20 lat był trenerem (lekkoatletyki). Z badań wynika między innymi, że : częściej ulegają urazom zawodnicy, którzy się bronią niż zawodnicy atakujący, zauważono symetrię urazów, jeśli chodzi o stronę ciała, a przecież pozycja w walce nie jest symetryczna, brak różnic statystycznych jeśli chodzi o urazy kobiet i mężczyzn. To tylko niektóre z interesujących wniosków. Podsumowując, tworząc Autoreferat dr Wiesław Błach **niewątpliwie pokazał, że suma osiągnięć (wyników) uzyskanych we wskazanych pięciu artykułach stanowi pewną całość.** Niewątpliwie ich cechą jest wymagana w Ustawie **monotematyczność.**

Swoje rozważania Autor poparł uwagami natury praktycznej oraz spisem 137 pozycji wykorzystanego piśmiennictwa

5. Uwagi końcowe

O ile dorobek naukowy (organizacyjny, dydaktyczny) ocenić jest stosunkowo łatwo, bo recenzent dysponuje obiektywną wartością tego dorobku (punkty, wskaźnik IF, liczba cytowań, Index Hirsha), to jednoznacznie ocenić merytorycznie „oryginalne osiągnięcie naukowe”, które zaprezentowane jest w cyklu publikacji jest zajęciem dość trudnym. W sytuacji, gdy Habilitant przedstawia monografię, jako swoje osiągnięcie łatwo jest znaleźć jej słabe i dobre strony. W tym przypadku mamy do czynienia z publikacjami, które przeszły już swój proces recenzji w renomowanych czasopismach. Dopuszczone zostały do druku, a więc spełnione zostały wszelkie formalne warunki ich publikacji. Także ich merytoryczna zawartość nie budziła zastrzeżeń recenzentów, skoro zostały opublikowane. Jak więc jest rola recenzenta w takim przypadku. Otóż, wydaje mi się, kluczową sprawą jest nadanie tym publikacjom, które mają licznych współautorów, jednego wspólnego, autorskiego mianownika.

Zdaniem recenzenta dr Wiesław Błach pokazał, że te pięć artykułów, to nie jest 5 odrębnych prac. Że powstawały one celowo, aby zrealizować cele szczegółowe sformułowane w Autoreferacie, że nie mogły powstać wcześniej niż te cele. Świadczy to o tym, że wspomniane 5 publikacji stanowi pewną całość logiczną. W piśmiennictwie światowym można znaleźć inne prace opisujące rodzaje kontuzji, ich przyczyny i skutki, ale prace z podstawowym udziałem dr Wiesława Błacha stanowią **niewątpliwie oryginalne dzieło**, szczególnie istotne dla dyscypliny sportu, jaką jest Judo.

6. Konkluzja

Stwierdzam, że po zapoznaniu się dostarczoną dokumentacją uważam, że osiągnięcie naukowe „: **Identyfikacja, czynniki ryzyka i mechanizmy urazów w świetle działalności startowej w judo.**”, na które składa się cykl pięciu publikacji jest osiągnięciem wnoszącym **nowy, oryginalny wkład do Nauki**. Stwierdzam też, że zarówno **osiągnięcie naukowe** **jaki cały dorobek Habilitanta spełniają warunki Art. 291, pkt 1, 2, 2b i pkt Ustawy o Szkolnictwie Wyższym i Nauce z dnia 12 lipca, 2018 r. (Dz.U. 2023 poz. 742).**

Zwracam się zatem z wnioskiem do Rady Kolegium Naukowego Akademii Wychowania Fizycznego im. Polskich Olimpijczyków we Wrocławiu o dalsze postępowania w przewodzie habilitacyjnym dr Wiesława Błacha celem nadania Mu stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu, w dyscyplinie nauki o kulturze fizycznej.

Jan Kosendiak